

'Mogen we je katje zien?'

ONLINE KWARTIERMAKEN TIJDENS DE LES NEDERLANDS

Carolien Frijns

'Mogen wij het laatste kwartiertje plaatjes draaien?' vragen ze.

Mijn eerstejaars zitten in kerstruien voor de webcam.

Ik knik. Als ze nog een kerstmuts opzetten mag alles.

Het kwartiertje wordt een uur, en nog eentje en nog eentje.

De studenten maken online radio, praten de namiddag vol, chatten zich een ongeluk. Dj Joeles kletst de boel met gemak aan elkaar.

Mijn virtuele collegezaal wordt een praatcafé, een radiostation, een jongerenbastion.

Dat de dj ook radiomaker kan worden, zeg ik, maar dat dit ook schitterende betekenisvolle taaltaken zijn voor kinderen. En of ze dat even kunnen linken aan de theorie van de les.

Ze lachen. Docenten neem je beter niet mee op café.

Tussendoor bereid ik andere lessen voor, neem ik deel aan online vergaderingen, zet ik koffie.

Soms spiek ik even, sluip ik de radiatoruimte in.

Niet voor dat plaatje, niet voor de chatberichtjes in een taal die mijn jeugdigheid in rook doet opgaan.

Maar voor de zekerheid. Om te kijken of het kwartier nog draait.

Over de auteur

**CAROLIEN
FRIJNS**

is lerarenopleider
en onderzoeker aan
Arteveldehogeschool.

TRUCS UITHALEN

Online lesgeven. Je woonkamer is al een tijdje de lerarenkamer, het nascholingscentrum en je hypermoderne klas. Wellicht huisvest je er ook een onderzoekslabo, schrijfverblijf, poezenpaleis en creatief atelier. Voor je online lessen verdiep je je in allerlei naslagwerken en tools. Het SAMR-model daagt je uit om op zoek te gaan naar online opties die je in je 'gewone' klas niet hebt. En daar amuseer je je best mee, maar... je mist hen, je leerlingen, je ziet hen zo graag.

Daarom haal je trucs uit. Je vraagt of ze als Pink Panther de online les in kunnen sluipen en in beeld kunnen verschijnen zonder opgemerkt te worden. Je schotelt de leerlingen een vraag voor van Daresay, een website die check in-vragen genereert. Je lokt de jongeren uit hun kot met dieren-memes. Ze voelen zich misschien als een gestrande otter, een etende koala, een huppelend schaap of een panda die ondersteboven ligt. 'Ondersteboven', zegt eentje, 'zo voel ik me wel'.

Mijn eerstejaarsstudenten aan de Educatieve Bachelor Lager Onderwijs zijn net gestart in het hoger onderwijs en zitten aan hun schermen gekluisterd. Vorig jaar waren ze nog volgroeide leerlingen, nu zijn ze ontkiemende studenten. Dit is hun eerste opleidingsonderdeel Nederlands. We hebben elkaar ongeveer zes colleges op de campus mogen zien. Daarna verbinden we ons via het web. We verdiepen ons in taalleerprocessen en in de sociale fundamenteen daarvan. Dat we allemaal over een interactief instinct beschikken, ingebouwde sociale drijfveren die taal leren aanzwengelen, hoef ik nauwelijks nog uit te leggen. Dat we sociale wezens zijn die zich graag met elkaar verbinden en dat taal daarvoor een verrekt handig middel is, voelen we meer dan ooit.

We nemen ingrediënten voor effectieve lessen begrijpend lezen en schrijfvaardigheid onder de loep, we keren ons brein binnenstebuiten op zoek naar die taalles-

sen die voor alle leerlingen het verschil maken, we gaan na wat echt werkt om alle leerlingen leeshonger te doen krijgen. Mijn collega en ik bedenken levensechte casussen, we creëren interactieve online leerpaden, we betreden wandelpaden in het Gentse Citadelpark waar we heel toevallig opsporingsberichten tegenkomen van een beruchte speurneus die op een dag zelf spoorloos is verdwenen. Nog minder toevallig kan die verdwijning enkel opgelost worden door verschillende teams naar zijn huis te sturen waar ze allerlei tekstuele fragmenten vinden die misschien wel de oplossing bevatten (naar *TotemTaal*, een taakgerichte taal-methode voor het lager onderwijs).

Zoals alle leraren proberen we onze online lessen beklijvend te maken. De studenten proberen elke maandag allerlei zaken uit in een echte klas op de basisschool, een klas waarin ze samen met een medestudent van vlees en bloed aan *teamteaching* doen. Ze kiezen ook allebei een leerling die van lezen de bibbers krijgt en proberen op basis van de virtuele lessen die leerling weer aan het lezen te krijgen. De studenten doen inspiratie op in de gloednieuwe Klasse-reportage over juf Femke (zie *kaderstukje*) en merken op dat warme relaties, kwaliteitsvolle gesprekken en motiverende taaltaken écht werken om taalleerkanalen van alle kinderen te vergroten. Ook als die kinderen het om de een of andere reden moeilijker hebben.

WARME RELATIES

Warme relaties dus. Zittend voor mijn laptop, vaak met mijn kat op de eerste rij, zoek ik naar manieren om me met mijn studenten te verbinden. Pink Panther is een grappige poging. Talloze polls zijn ook van de partij, net zoals de vraag 'Hoe is het?' of 'Wanneer willen jullie pauze nemen?' Soms blijft het stil, kan ik enkel gissen wat er zich aan de andere kant van het scherm afspeelt. Meestal lukt het toch. Ja, haperend, en nee, niet zo spontaan als in het 3D-leven. Sommi-

ge studenten bellen liever even, voor een ouderwets gesprekje zonder toelusteraars en digitale handjes.

Hoewel ik de wandelganggesprekjes mis en ernaar uitkijk om weer in alle dimensies de temperatuur in de klas te peilen, zijn we nog steeds een groep. Zo beslissen de studenten, zoals in de 'gewone' klas, wanneer we onze benen strekken. Of op een andere manier pauze nemen: 'Mogen we je katje zien?' De ene keer vergeet ik dat de microfoon al aan staat en lachen de studenten om mijn gesprek met de kat (je zou het niet zeggen, maar naar het schijnt zit er systematiek in gemiauw). De andere keer loopt de grootmoeder van een van de studenten door het beeld. Die les besluiten we alle oma's, opa's en ouders in huis mee te laten stemmen over sterke taallessen op de basisschool.

Het klinkt allemaal vrij onnozel. Kattenpauzes, binnensluipacties, liedjes draaien. Tegelijkertijd lijken die momenten fundamenteeler dan ooit te zijn als we ook online kwartier willen maken voor jonge mensen, de leraren, caféhouders en radiomakers van de wereld van morgen.

Verder lezen/kijken?

De klas van juf Femke (Klasse & Kleine Kinderen Grote Kansen) kun je online raadplegen via de website van klasse: www.klasse.be/251140/ taal-leren-in-een-diverse-klas.

De vliegtuigklas. Naar sterk taalonderwijs op de basisschool (Pelckmans) gaat over taal leren, gelijke onderwijskansen en de opleiding van wend- en weerbare leraren in spe.